

Nota bene: bij voorgaande verslag verwijst Jacques naar de volgende bibliografie: M. Cafmeyer, a/ Het Kasteel van Male, Handel. Soc. Em. LXXXVIII, 1946. b/'t Pelderijn van Male, Biekorf 1937. c/ Het Stadhuis van Male, Biekorf 1938.

Kristen Onthaal voor Toerisme V.Z.W. Brugge, Male Burcht en Abdij.

*
* * * * *

3. Het Ontstaan en de Stadsontwikkeling van Damme

Bespreking van de voordracht

gehouden door J. Termote.

Op zondag 19 mei werden voor de Heemkundige Kring Sint-Guthago enkel nieuwe gezichtspunten uiteengezet betreffende de geschiedenis van Damme. Spreker was de heer J. Termote, die in een interessante voordracht een aantal nieuwe hypothesen met betrekking tot de topografische ontwikkeling van het stadje naar voren bracht, hierbij steunende op de resultaten van een proefopgraving op de weide Solvey - opgraving, uitgevoerd door de Nationale Dienst voor Opgravingen en met medewerking van de gemeente Damme -, op gegevens uit nieuw geologisch onderzoek, uitgevoerd door Drs. F. Mostaerd, binnen de stadskern van Damme en op informatie uit diverse geschreven bronnen en literatuur. Aan de hand van dit amalgaan van gegevens, slaagde spreker er in een aantal fazen in de stadsontwikkeling van Damme aan te duiden.

Het ontstaan van het stadje in de 12e eeuw moet waarschijnlijk gesitueerd worden in een landschap met kreken en een bewoning op de hoger gelegen gedeelten. Een belangrijke kreek - mogelijk ontstaan in 1134 en behorende tot de Zvingeul -, die tot aan de Gapaerd liep, werd vermoedelijk reeds vóór 1180 gesneden door de aanleg van een dam ter hoogte van de huidige Kerkstraat. Het is niet onmogelijk ^{dat} deze dam samen met het graven van de Reie en het bouwen van een Speie in opdracht van de graaf van Vlaanderen werd opgeworpen. Hij was het ook die de nederzetting "Ten Damme" die op deze plaats aan het groeien was, in 1180 met stadsrechten en privileges begunstigde, waarschijnlijk om

ekonomische redenen.

In de groei van de stad Damme kunnen twee grote fazen onderscheiden worden. Tot in het midden van de 13e eeuw was er bewoning achter de dam en de Oude Sluissedijk, het gebied waar we ook de oudste gebouwen vinden, zoals de Onze-Lieve-Vrouwekerk en het Sint-Janshospitaal. Tijdens de 2e helft van de 13e eeuw breidde de nederzetting zich uit aan ^{de} zeezijde van de dam, dit door middel van de aanleg van nieuwe dijken, zoals de Hoogstraat (de huidige Jacob van Maerlantstraat) en het verlengde van de Slekkestraat.

Wegens de voortschrijdende verzanding van het Zwin kende de ekonomische bloei van Damme vanaf het einde van de 13e eeuw en het begin van de 14e eeuw een stagnatie om later helemaal te verdwijnen. Vanaf dit moment krijgt de stad een eerder militaire rol toebedeeld.

Tijdens de laatste jaren van de 13e eeuw werd Damme, naar aanleiding van het toen heersende Frans-Vlaams konflikt, van een eerste omwalling voorzien. Het ging om een betrekkelijk grote, meestal dubbele, maar waarschijnlijk onvolledige versterkingsgordel. Eind 14e - begin 15e eeuw werd deze vervangen door een volledige kleinere omwalling.

Het verzanden van het Zwin werd op allerlei manieren tegengegaan, maar deze pogingen mochten niet baten. Het graven van het Nieuwe Gedelf, baggeren, spuien, ...: niets kon de havenstad van haar ondergang redden. Een laatste poging, tijdens de 16e eeuw, bestond er in naast het restant van het Zwin een totaal nieuw kanaal - de Verse Vaart - te graven. Deze onderneming leidde echter evenmin tot de verhoopte resultaten.

Tijdens de daaropvolgende eeuwen zou Damme, dat zijn ekonomische belang nu totaal verloren had, aan militaire betekenis winnen. In het begin van de 17e eeuw, ten tijde van de 80-jarige oorlog, werd de stad voorzien van een door Spaanse ingenieurs ontworpen verdedigingssysteem. Hierdoor werden nagenoeg alle sporen van de middeleeuwse versterkingswerken uitgewist. In het begin van de 18e eeuw werd er naar aanleiding van de Spaanse Successieoorlog nog een hoornwerk in de richting van Sluis aan de 17e-eeuwse wallen toegevoegd. De overblijfselen van deze

17e-18e-eeuwse vestingen kunnen in het huidige landschap nog altijd waargenomen worden.

Een laatste terreinaanpassing vond plaats in 1810, toen het Kanaal Brugge-Sluis aangelegd werd, een graafwerk waardoor onder andere de Koornmarkt en de restanten van de Reie, het Zwin en de Lieve plaats moesten ruimen.

De hierboven beknopt samengevatte stellingen vormen een eerste stap in de richting van een hernieuwd onderzoek naar de ontstaansgeschiedenis en de evolutie van de stad Damme. Het is duidelijk dat deze grote lijnen in de toekomst nog verder zullen worden aangevuld. Over Damme is het laatste woord nog niet gezegd...

B. Hillewaert (aspirant N.F.W.O.)

*
* * * *
*

4. Tentoonstelling "2000 Jaar Zwinstreek". *****

Meer dan 60 Leden Guthagoners waren opgekomen, die zondag 9 juni, om een bezoek te brengen aan deze tentoonstelling.

Op het eerste zicht kwam "2000 Jaar Zwinstreek" over als een anakronisme, maar als blikvanger en geplaatst in een breder context, was het motto wel aanvaardbaar. De tentoonstelling was de bekroning van een BTK-pr^ojekt, met als opdracht de realisatie van een onderzoek en de inventarisatie van het cultuur-historisch patrimonium van de oude Zwinstreek.

Een belangrijk onderdeel was het nagaan van wat in privee handen is. Van elk voorwerp en archiefstuk zou een steekkaart op gemaakt worden of een foto ter illustratie van het voorwerp. De aldus bekomen informatie diende enkel voor wetenschappelijk onderzoek en bleef anoniem. Het onderzoek heeft in de eerste plaats zoveel mogelijk voorwerpen in verband met de menselijke aanwezigheid geïnventariseerd, zowel in openbare als in privee verzamelingen.

Op die tentoonstelling werden allerlei voorwerpen, in de meest grote verscheidenheid uitgestald over twee verdiepingen van Scharpoord. In de benedenzaal troffen we pre- en protohistorische vondsten aan, grotendeels afkomstig uit musea van Middel-